

Täysistunto

Torstai 12.11.2020 klo 16.00—20.03

4. Lakialoite laeiksi luottotietolain 18 ja 20 §:n ja ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 20/2020 vp Jari Myllykoski vas ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.08 **Jari Myllykoski vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella pitkä tie on kuljettu maksuhäiriömerkintöjen lyhentämiseksi. Viime vaalikaudella tämä lakialoite samanlaisella joukkuepelillä sai 138 allekirjoitusta, mikä vastasi siinä kohtaa yli 400 000 suomalaisen allekirjoitusta, jos olisi laskettu niiden edustajien, jotka allekirjoittivat tämän lakialoitteen, äänestäjien määrät. Mutta se jäi niin sanotusti suutariksi, ei saanut arvoistaan käsittelyä, kuten kansalaisaloitteet saavat 50 000 nimellä. Eli tässä meidän käsittelykulttuurissamme on jotakin sellaista, joka ei arvosta kansanedustajien tekemiä lakialoitteita, ja toivon, että eduskunnan uudistamistyöryhmä ottaa tämän asian listalleen ja meillä rupeaa tapahtumaan sellaista, että kansanedustajien tekemät lakialoitteet käsitellään kuitenkin aina valiokunnassa: niitä ei vain tuoda tiedoksi, vaan ne saavat kolmessa kuukaudessa valiokunnalta käsittelyn ja tiedon siitä, lähteekö tämä etenemään vai jääkö tämä odottamaan mahdollisesti hallituksen tulevaa esitystä. Joku tolkku tähän pitää olla, ja uskon, että se myös, voisiko sanoa, aloitteiden tehtäviä hillitsee, kun ne myös käsitellään niin, että ne tulevat tietoon, että ei tehdä aivan mitään sattuu.

Tässä ensimmäiseksi haluan kiittää niitä kollegoita, jotka olivat omien eduskuntaryhmiensä niin sanotut ensimmäiset allekirjoittajat: kollegat Arto Satonen, Ville Vähämäki, Arto Pirttilahti, Outi Alanko-Kahiluoto, Joakim Strand, Katja Taimela ja Antero Laukkanen. Ilman meitä emme tänään tästä keskustelisi. Eli tämä on ollut joukkueen, koko eduskunnan, ponnistus, jotta tämä taas on täällä pöydällä. Viime vaalikaudella lakivaliokunta laittoi kirjeen vielä oikeusministeriölle, että tätä lakia pitää kiiruhtaa ja se pitää erottaa positiivisen luottorekisterin valmistelusta. Se kirje — en usko, että posti sitä hukkasi. Kyllä se hukkui joistain muista syistä sitten sinne oikeusministeriön syövereihin.

Tällä vaalikaudella on tapahtunut jo paljon. Me saimme taas sen 100 nimeä, ja talousvaliokunta käsitteli — oliko pikavippien korkoja, ja korkokattoa säädettiin enimmillään 10 prosenttiin. Edustaja Strand oli silloin talousvaliokunnassa, on edelleenkin, ja Pirttilahti, ja sitä kautta saatiin erinomainen ponsi, lausuma, siihen lakiesitykseen, ja se lausuma hyväk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

syttiin eduskunnassa. Eli meillä on nyt eduskunnankin hyväksyntä — ei vain se, että meillä on yli 100 kansanedustajaa, vaan eduskunta on hyväksynyt yksimielisesti sen lausuman, joka talousvaliokunnassa annettiin.

Jälkeenpäin olemme kuulleet ministeri Henrikssonin kertovan, että tämä positiivinen luottorekisteri ei voi toteutua tällä vaalikaudella, niin kuin se oli hallitusohjelmaan kirjattu tavoitteellisesti, ja siitä syystä se viedään kyllä lainsäädännöllisesti eteenpäin, mutta nyt on tullut luonnollinen ero näille kahdelle asialle. Hallitusohjelmassa toki on se kirjoitus, että ne valmistellaan yhdessä, mutta nyt ei sellaista painetta enää ole, vaan toivottavasti... Toivon, että vaikkapa edustaja Strandilla olisi jotakin kerrottavaa siitä, minkälaisia mahdollisuuksia tässä on, kun on kuitenkin oman puolueen ministeri vastaamassa tästä, ja onko joi-takin viestejä jo tullut oikeusministeriön virkamiehiltä.

Mutta kuten tiedämme, korona tuo ihmisiä edelleen lainavaikeuksiin ja on, sanotaan, va-litettava automaatti maksuhäiriömerkinnöille. Se roikottaminen, missä ihmiset ovat saa-dakseen vuokra-asunnon tai puhelimen, suljetaan pois yhteiskunnasta, vaikka velka on maksettu — kyllä oikeusvaltiossa pitää toimia siten, että kun rangaistus on suoritettu, sinä olet silloin sujut. Mutta tässä tapauksessa kuluu kaksi vuotta, eikä riitä siinäkään vaihees-sa, kun se on monesti jopa neljä vuotta, ei se rajoitu pelkästään siihen kahteen vuoteen. Sil-tä osin tässä on aika paljon petrattavaa, että me tuomme nämä ihmiset takaisin yhteiskun-nan normeihin.

Ajatelkaa, minkälainen ongelma tämä on pienyrityksille, joilla sattuu olemaan maksuhäi-riömerkintä. Pankin hanat ovat kiinni. Tällä lailla, mikä nyt on voimassa oleva, estetään yritysten kehittyminen ja kasvaminen, ja se on erityisen tuskallista myös niille ihmisille, jotka ovat tässä ikeessä, ja meidän täytyy pystyä tuomaan se mahdollisuus palata kansalai-seksi tähän yhteiskuntaan, elämään normaalia elämää.

Ne tahot, jotka haluavat sanoa, että eihän tällä velkaantumista estetä: No, ei estetäkään, mutta annetaan ihmisille mahdollisuus tulla takaisin tähän yhteiskuntaan. Ja toivotaan, että jossakin vaiheessa, kun sosiaalista luototusta koetetaan hallitusohjelman mukaisesti tuoda koko maahan ja oletettavasti sitä sote-uudistuksen yhteydessä tehdään, niin siellä voitai-siin termejä ainakin muuttaa niin, että ei puhuta maksuhäiriömerkinnästä, jonka sosiaali-sen luototuksen ottaja joutuu ottamaan itselleen, vaan se olisi vapaaehtoinen velanottokiel-to. Eli koetetaan saada tästä käsiteltävä asia. Meillä on liian paljon ihmisiä, yli 400 000 ih-mistä, joilla on maksuhäiriömerkintä. Ymmärrän kyllä toki, että onhan tämä hyvää bisnes-tä sille yritykselle, joka pitää tätä palvelua yllä.

Tässä lakialoitteessahan on mukana se, että se vouti ilmoittaa siitä, että ”tämä poistetaan rekisteristä”. Ne ihmiset ovat niin väsyneitä, että ne eivät jaksa valvoa sitä, että... Sen pitää olla sen velkojan vastuulla, että ilmoitus menee perille siinä vaiheessa, kun velka on suo-ritettu.

Pidän tätä erittäin tärkeänä, ja toivottavasti nyt se toteutuu, että me saamme tämän la-kiehdotuksen sille kuuluvaan käsittelyyn ja se myös lähtee rivakasti sitten liikkeelle.

Kiitoksia vielä kaikille kollegoille ja erityisesti kaikille niille, jotka ovat tämän allekir-joittaneet. Tästä on hyvä jatkaa, toivottavasti.

18.16 Ari Koponen ps: Puhemies! Tätä edustaja Myllykosken jättämää aloitetta on pyrit-ty edistämään jo viime vaalikaudella, ja se on sen jälkeen kerännyt kiitettävän määrän, yli 100, allekirjoitusta. Aloitteessa ehdotetaan, että ulosottomiehellä tulisi olla velvollisuus tehdä peruuttamisilmoitus ilman velallisen erillistä pyyntöä ulosottooperusteen poistuessa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

mikä toteutettaisiin teknisen käyttöyhteyden avulla. Tämän tulisi olla mielestäni itsestään-selvää, ja digiloikka olisi pitänyt toteuttaa jo lakialoitteen edellisellä käsittelykierroksella vuonna 18.

Nykytilanteessa velallisen tulee erikseen pyytää ulosottomiestä tekemään luottotietotoiminnan harjoittajalle antamia tietoja koskeva peruuttamisilmoitus eikä maksuhäiriömerkintä siten poistu automaattisesti. Tämä ei ole kenenkään edun mukaista.

Sen sijaan aloitteen ehdotuksen suhteen poistaa maksuhäiriömerkinnät luottorekisteristä kuukauden kuluessa siitä, kun velka on suoritettu tai vanhentunut, olen hieman kriittinen. Nykytilanteessa merkintä säilyy kaksi vuotta eli siis siinäkin tapauksessa, kun velka on suoritettu. Tämä on kohtuuttoman pitkä aika, mutta kuten oikeusministeriö on vuoden 18 lakialoitteessa lausunut, maksuhäiriömerkintä on työkalu monelle eri toimijalle, kuten esimerkiksi vuokranantajalle. Merkintä kertoo, mikäli riski on suuri sille, että henkilö jättää vuokrat, velat, vakuutukset ynnä muut maksamatta. Toki tämän voidaan ajatella koskevan aika marginaalisen pientä osaa väestöstä eli vain niitä, jotka voivat hoitaa velkansa erityisen nopealla aikataululla, sillä suurimmalla osalla on useita merkintöjä eikä mikään merkintä poistu, ennen kuin kaikki merkinnät ovat poistuneet. Mutta kuten oikeusministeriö viimeksi linjasi, merkinnän lähes välitön poistuminen kannustaisi ihmisiä puhdistamaan luottotietonsa hetkellisesti keinotekoisesti ottamalla uutta ja yhä kalliimpaa velkaa vanhan velan päälle. Tämä ei siis todellakaan parantaisi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden henkilöiden talouden hallinnan kestävyttä vaan päinvastoin.

Tässä lakialoitteessa on hyviä palasia laajaan ylivelkaantumisen ongelmakokonaisuuteen, mutta vieläkin enemmän toimenpiteitä tarvitaan. Myös hallitus tunnustaa ongelman ja on luvannut tehdä tarvittavat lainsäädännölliset muutokset ulosottokaareen, ottaa käyttöön positiivisen luottorekisterin ja lyhentää maksuhäiriömerkintöjen kestoaikaa. Mitään ei ole kuitenkaan vielä tapahtunut, eikä näitä esityksiä ole tuotu saliin.

18.18 Joakim Strand r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Voin kyllä lähes luvata, että tämä on kuitenkin se ensimmäinen hallitus, joka tämän korjaa. Sen verran pitkälle ollaan nyt päästy kiitos edustaja Myllykosken ja myös Elomaan ja Hännisen ja monen muun, jotka jo viime kaudella ja varmaan ennen sitäkin ovat taistelleet.

Itsellä on siinä mielessä henkilökohtaista kokemusta, että olin opiskeluaikan yhden pankin lakiosastolla töissä monta vuotta ja hoidin muun muassa perintää. Siellä näki, miten pienestä vahingosta se vyyhti monta kertaa alkaa, ja silloin vasta tulevat ne muut ongelmat, kun on talous kuralla: ei saa sitä kännykkäliittymää, ei saa välttämättä kämpppää tai vakuutuksia tai muuta, ja silloin tulevat päihteet, tulee peliriippuvuus, tulevat huumeet ja muut. Siinä isossa kuvassa minun mielestäni on tavallaan pieni haaste se, koetaanko, että jos se olisi pelkästään kuukauden, niin sitten jotenkin laajamittaisesti ruvettaisiin väliaikaisesti putsamaan ja sitten taas uudestaan. Minä itse kyllä uskon, että ne, jotka pääsevät siitä eroon ja saavat ne rekisterit puhdistettua, ovat luultavasti vielä enemmän motivoituneita pitämään ne rekkarit puhtaina, kun he kerran näkevät, että hei, tässä alkoi nyt uusi elämä. Mutta toki se, onko se nyt kuukauden tai kaksi kuukautta, ei ole kynnyskysymys. Se, että se on nyt kaksi tai neljä vuotta, on täysin kohtuutonta. Minun mielestäni se ei sovi oikeusvaltion lainkaan. Se kuukausi kuulostaa ihan hyvältä.

Tuossa edustaja Myllykoski hyvin kävi läpi talousvaliokunnan aktiviteetit. Omalta osaltani haluan kiittää kollegoita siellä siitä, että saatiin selkeä kirjaus ja vaatimus, että ensi kevään aikana täytyy tulla tänne saliin esitys nimenomaan tästä. Itselläni on semmoinen tun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

ne, että ministeriössä on jo aika hyvin valmistelu käynnissä, mutta he saavat sitä sitten itse kommentoida.

On myös järkevää, että tämä positiivinen luottorekisteri on tästä nyt irrotettu, koska kaikki, jotka vähänkin ovat olleet näitten asioiden parissa töissä ja nähneet sitä problematiikkaa, tietävät, että semmoinen rekisteri ei synny sekunnissa. Ei tarvitse mainita hirveästi keisesejä, muutenkin tietää, mitä vaatii tällaisten turvallisten rekisterien ja ihmisten arkaluontoisten tietojen ylläpitäminen. Se on täysin eri asia, ja hyvä, että se myös etenee omaa reittiään.

Se, että me pystymme antamaan toivoa niille, jotka haluavat päästä siitä olemassa olevasta rekisteristä pois, on nyt se pääjuttu. Sillä tulee olemaan valtavasti positiivisia, dynaamisia vaikutuksia, kun annetaan ihmisille se toivo, että kun velat on hoidettu, niin pääsee myös jollain aikavälillä pois.

Jag är jätteglad över att vi nu har kommit så långt. Ett varmt tack ännu en gång till kollegan Myllykoski och alla andra som har varit med och arbetat kring det här. I en rättsstat ska det vara på det sättet att om man har betalt bort sina skulder så ska också anmärkningarna om eventuella betalningsanmärkningar slopas så snabbt som möjligt från registret, så att man kan fortsätta sitt liv och vara ekonomiskt aktiv.

18.22 Rami Lehto ps: Arvoisa herra puhemies! Illan edetessä lakialoitteet vain paranevat. Olen allekirjoittanut tämän kuten edellisenkin lakialoitteen, mitä edellisessä pykälässä käsiteltiin.

Otin puheenvuoron sen takia, että halusin kertoa esimerkin pariskunnasta, kenellä oli pari lasta ja oli ero tulossa. Siinä mies halusi tehdä kiusaa vaimollensa eron hetkellä, tuhlassi rahat ja jätti laskut maksamatta, ja niistä tuli sitten vaimolle — josta tuli ex-vaimo — kanssa luottomerkinnot. Kuinka ollakaan, se nainen jäi lasten kanssa siihen vuokra-asuntoon, mikä oli sitten liian iso siinä vaiheessa ja liian kallis. Mutta ongelmaksi tuli se, että kun piti halvempaan päästä, niin kun luottotiedot olivat menneet, niin ei saanut vuokra-asuntoa, elikkä joutui maksamaan turhaan sellaista asuntoa, mihinkä ei ollut varaa. Tämä on todella harmillinen juttu, että tässä voi toinen tehdä kiusaa, että ei ole itse tuotettu se merkintä, vaan se on puolison tekemä. Ja sama on, että jos et sinä saa kotivakuutusta, niin monessa paikkaa ei saa vuokra-asuntoa. Sama koskee puhelinliittymää. Monelle on tullut pieni maksuhäiriö, mutta olisi kumminkin rahaa ja tarvitsisi kunnan kännykän, mutta siihen ja liittymään ei välttämättä ole sillä tavoin sitten rahaa, että saisi sen kertaostoksena, vaan ostaisi sen osamaksulla. No, sehän ei taas sitten onnistu. Me tarvitsemme kumminkin puhelinliittymiä ja hyviä puhelimia. Monella ei ole muuta tietokonetta kuin se, mikä on kännykässä, ja meillä nykyään maksetaan kännykän kautta laskut ja tehdään monia muita toimintoja. Tällaiset perustarvikkeet pitäisi saada kyllä hankittua, kun kumminkin sitä maksukykyä olisi niihin osamaksuihin edes.

Kun puhutaan, että velalla maksetaan velkaa, niin toivon myös, että se positiivinen luottorekisteri tulevaisuudessa etenisi kanssa, että pystyttäisiin estämään se, ettei kasaannuteta niitä velkoja.

Kannatan kyllä tätä lakialoitetta, että tämä menisi eteenpäin.

18.24 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ulosotto ja epäasiallinen velkojen perintä sekä maksuhäiriömerkinnät syventävät Suomessa suuren ihmisjoukon ahdinkoa. Mielestä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

ni velallisen asemaa määrittelevää lainsäädäntöä tulisi uudistaa monilta osin ja varmistaa velallisten asiallinen kohtelu kaikissa tilanteissa. Ulosottoon tarvitaan tietyn armollisuuden lisäksi sitä kuuluisaa maalaisjärkeä ja hyvää tapauskohtaista harkintaa. Talousvaikeuksissa olevien ihmisten monttua ei saisi kaivaa yhtään syvemmäksi.

Sitten tarkemmin aloitteen varsinaiseen aiheeseen eli maksuhäiriömerkintöihin.

Maksuhäiriömerkintä on kuin huonomman kansalaisen leima, joka vaikeuttaa elämää monin tavoin. Asumiseen liittyvät haasteet ovat yksi olennainen epäkohta. Jokaisen on asuttava jossain, ja vuokra-asuntomarkkinoilla tilanne on etenkin kasvukeskuksissa, joissa työpaikat ovat, sellainen, että vuokranantajilla on varaa valita asukit suuresta vuokralaiskandidaattien ryppästä. Usein tarkastetaan luottotiedot ja maksuhäiriömerkinnän omaavat henkilöt pudotetaan kylmästi pelistä pois ilman sen suurempaa harkintaa. Usein asunnon vuokraamisen ehtona on kotivakuutuksen saaminen, ja sen suhteen maksuhäiriömerkintä voi muodostua ongelmaksi. Myös puhelinliittymien avaaminen tai muiden sopimusten teko hankaloituu. On sanomattakin selvää, että myös luoton- ja lainansaanti takkuu maksuhäiriömerkinnän takia. Myös työpaikan saaminen erityisesti pankkialalla voi kaatua merkintään.

Arvoisa puhemies! Moni maksuhäiriömerkintä syntyy tilapäisten talousvaikeuksien seurauksena, ja merkitä voi tulla pienestäkin summasta. Vaikka velka on viimeistä senttiä myöten maksettu pois, niin maksuhäiriömerkintä ei katoa minnekään. Maksuhäiriömerkintä vainoo saajaansa kaksi vuotta, vaikka velka olisi kuitattu. Tässä ei ole mitään järkeä. Voidaan puhua ihmisten turhasta kyykyttämisestä.

Edustaja Myllykosken aloite, jossa ehdotetaan maksuhäiriömerkintöjen poistamista luottotietorekisteristä aina, kun velka on suoritettu tai vanhentunut tai velan peruste on poistunut, on todella kannatettava, ja kiitos siitä edustaja Myllykoskelle, että hän on tehnyt loistavan aloitteen. Aloitteessa ehdotetaan maksuhäiriömerkinnän poistamista nopealla aikataululla, mikä myös on mielestäni hyvä asia. Mitä sitä turhaan roikottamaan ihmisiä kivilun reunalla tarpeettomasti, jos kerran homma on hoidettu.

Ulosotossa on yli puoli miljoonaa kansalaista tällä hetkellä. Lähes 400 000 suomalaisella on maksuhäiriömerkintä painolastina, joten kyse ei ole mistään marginaalijutusta vaan oikein isosta suuren ihmisjoukon elämään vaikuttavasta asiasta. En näe mitään syytä, miksi maksuhäiriömerkinnän kohtuuttoman pitkällä säilymisellä rankaistaan ihmistä. Nyt vielä koronan aikana, kun talousvaikeudet ovat lisääntyneet, ihmisiä pitää auttaa vaikeuksien yli, ei syventää vaikeuksia entisestään. Tässä ei ole kysymys velkojien velkojen anteeksi antamisesta vaan inhimillisyydestä ja oikeudenmukaisuudesta. Kun rästää todella ei enää ole, kannustus ja mahdollisuus jatkaa puhtaalta pöydältä eteenpäin ovat mielestäni kaikkien etu.

Kiitos edustaja Strandille, että tuli lupaavia tietoja: mahdollisesti asiat etenevät myös hallituksessa. Edustaja Strand on näitten asioiden kanssa ollut myös paljon esillä ja yrittänyt viedä asioita positiiviseen suuntaan maksuhäiriömerkinnän omaavilla jo viime kaudella.

Omassa aihepiirissäni myös, mitä asioita täällä eduskunnassa yritän viedä eteenpäin, on tämä ollut hyvin vahvasti esillä jo vuosikaudet. Ensin pankkitunnuksia eivät meinanneet ihmiset saada ollenkaan. Se tarkoitti sitä, että laskujen maksukin tuli paljon kalliimmaksi, jos ei pankkitunnuksia ollut. Pari lakialoitetta tein, mutta jos EU:sta voidaan jotain hyvää sanoa, niin loppujen lopuksi EU:sta tuli sitten jo tieto ja osoitus siitä, että Suomenkin hallituksen täytyy asiaa viedä eteenpäin, ja siihen tuli sitten korjaus. Myös keskustelualoite

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

meni läpi, perussuomalaisena sain sen läpi. Kiitos, että se meni puhemiesneuvostolle, mutta valitettavasti silloin oli joku tällainen ministerikohu ja se keskustelu jäi hieman tyngäksi täällä salissa.

90-luvun laman uhrit on myös unohdettu. Toivoisin, että tämän puitteissa kiinnitetään myös heihin huomiota. He kyllä ansaitsevat anteeksiannon.

Eli korona tekee elämän tiukaksi, ja mahdollisesti ulosottoihin ja maksuhäiriömerkintöihin tulee valitettavasti lisäyksiä koronan myötä. Toivon inhimillisyyttä näitten ihmisten kohdalle, jotka joutuvat tässä kurimuksessa olemaan, ja heidän asioittensa asianmukaista käsittelyä myös ulosoton piirissä. — Kiitoksia.

18.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Entinen jääkiekkovalmentaja sanoi aikaan, ettei muuta kuin lapa jäähän ja nimi lehteen. Ja näyttää siltä, että edustaja Myllykoskella tänään on maalintekopaikkoja ja toivottavasti nimikin huomenna lehdessä ja myöhemmin myös historiassa näistä kahdesta erinomaisesta lakialoitteesta.

Tässähän on kyse siitä, että meillä Suomessa on paljon maksuhäiriömerkintöjä ihmisillä mutta senkin jälkeen, kun he ovat tuon oman velkansa suorittaneet, heitä tämä merkintä seuraa vielä kaksi vuotta. Edelleen senkin jälkeen — niin kuin edustaja Myllykoski aikaan kuvasi — kun on syntinsä sovittanut, tämä käytännössä rangaistusluontoinen merkintä säilyy, ja tätä tässä edustaja Myllykosken ja yli 100 kansanedustajan allekirjoittamassa lakialoitteessa halutaan korjata.

Silloin kun tätä edellisen tai sitä edellisen kerran edustaja Myllykosken johdolla täällä käsiteltiin, vuosi oli 2018, ja katsoin, että silloin Suomessa oli vajaa 380 000 maksuhäiriömerkintää, ja nyt edustaja Myllykoski kertoi, että niitä on yli 400 000. Viime kesän luku oli ihan piirun verran alle 400 000, mutta siitä puuttuivat vielä tämän korona-ajan merkinnät, eli nyt ollaan, niin kuin edustaja Myllykoski totesi, yli 400 000 merkinnässä. Ja nämä maksuhäiriömerkinnät ovat kasvaneet yli kymmenen vuoden ajan joka vuosi. Edellisen vuoden aikana, ennen koronaa, tuli merkintöjä lisää noin 7 000, ja tällä hetkellä siis vajaalla 10 prosentilla, 8,5 prosentilla, suomalaisista aikuisista on maksuhäiriömerkintä. Se on sitten oman keskustelun paikka, miksi näin on, mitä sen eteen voisimme tehdä, että tällaista ei pääsisi tapahtumaan, mutta tässä korjataan yhtä selkeää epäoikeudenmukaisuutta.

Ja itse olin tähän omaan listaani laittanut nämä pankkitunnukset, joista kävimme lukuisia keskusteluita. Edustaja Elomaa oli siinä aloitteellinen, ja jos oikein muistan, niin myös salin vasemmalta laidalta tätä pidettiin esillä, että on kohtuutonta, että maksuhäiriömerkinnän takia ei pankkitunnuksia saa ja sitten taas pankkitunnuksia vaadittiin moniin muihin toimiin kuin itse pankissa tapahtuvaan toimintaan. Ja tässä sitten kävi niin, että kun perussuomalaiset huusivat, niin EU vastasi, niin kuin edustaja Elomaa tuossa todisti, [Ritva Elomaa: Edes yksi asia!] ja tuli ongelman ratkaisemaan. Välillä käy perussuomalaisillekin niin, että missä EU, siellä ratkaisu. [Naurua] Ja näin ei tuota [Ritva Elomaa: Harvoin, mutta silloin tällöin!] pankkitunnusongelmaa enää ole.

No, sitten tämä positiivinen luottorekisteri. Itse toivon, että näissä kokonaisuuksissa päästään eteenpäin, mutta nämä ovat tyyppiesimerkkejä siitä, miten kansanedustajat nostavat niitä tavallisia arjen asioita esille. Näistä meille itse kullekin tulee viestejä, ja ne ovat usein hyvin pysäyttäviä, sykähdyttäviä viestejä. Toiset tällaisista asioista, kuten tämä ja edellinen asia ja monet muut, ovat puhuttaneet paljon, ja tässä salissa itse asiassa on paikalla iso joukko sellaisia kansanedustajia, jotka olen oppinut erityisen hyvin tuntemaan siitä, että he ovat näitä kansan syvien äänien tulkkeja ja tuovat näitä asioita myös tänne kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

kusteluun. Joskus niiden läpi meneminen kestää vähän pidempään, joskus vähemmän aikaa, mutta se on äärimmäisen tärkeää, että se viesti tähän taloon tulee.

18.34 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Tässä täytyy nyt jälleen kerran kiittää edustaja Myllykoskea ja kaikkia niitä kansanedustajia, jotka ovat olleet mukana allekirjoittamassa tätä erinomaista lakialoitetta.

Elikkä kyllähän se niin on, että kun velka on maksettu, niin maksuhäiriömerkintä tulisi poistaa. Se on inhimillistä, oikeudenmukaista ja kaiken kaikkiaan antaa sitten ihmiselle sen uuden alun mahdollisuuden — mahdollisuuden työllistyä, mahdollisuuden asuntoon, mahdollisuuden ottaa kotivakuutus, puhelinliittymä, ylipäättään mahdollisuuden sellaiseen normaaliin arkeen — ja tällä hetkellä se ei monen kohdalla toteudu. Kuten tuossa ansiokkaasti edustaja Elomaakin totesi, meillä tällä hetkellä on lähes puoli miljoonaa — ei nyt ihan, mutta 400 000 — ihmistä, joilla on maksuhäiriömerkintä. Elikkä tämä kyllä, jos jokin, koskettaa laajaa suomalaista kansanjoukkoa ja heidän omaisiaan ja läheisiään ja vaikeuttaa heidän jokapäiväistä arkeansa.

Siksi, kuten tässä edustaja Heinonenkin totesi, täällä on joukko kansanedustajia puolustamassa näiden ihmisten ihmisoikeuksien palauttamista ja ihmisarvon palauttamista, koska kyllähän se maksuhäiriömerkintä on myös sellainen, joka siellä sitten, kun on mukana, myös sinne itsetuntoon ottaa ja leimaa ihmistä. Elikkä eivät kaikki, joilla on maksuhäiriömerkintä, ole tehtaalleet niitä itsellensä, vaan niin kuin täällä tulikin esiin erään edustajan puheenvuorossa, joku muu on voinut tehtailla niitä ja sitten joutuu itse niistä vastuuseen ja sijaiskärsijäksi. Ei voi sille mitään, ei pysty siihen tekemään muutosta, mutta sitten ne ovat siellä vielä 2—4 vuotta — 2—4 vuotta — ei nyt ihan elinkautinen mutta melkein.

Sillä voi olla todellakin ne ratkaisevat merkitykset, kun hakee työtä ja siellä katsotaan, että ahaa, sinulla on maksuhäiriömerkintä. Vaikka olisit ollut tunnollinen kansalainen, pyrkinyt maksamaan omat laskut ajoissa, niin on tullut joku sellainen tilanne vastaan, että se maksuhäiriömerkintä on sinne pätkähtänyt, ja sinut on sitten leimattu ja sinä kannat sitä syyllisyyttä useita vuosia saamatta siihen ratkaisua — huolimatta siitä, että olisit maksanut ne velat pois. Siksi minä kannatan lämpimästi tätä aloitetta, että se menisi läpi ja tähän tulisi muutos, koska tämä on ihmisoikeuskysymys minun mielestäni.

Tässä edustaja Heinonen otti esille nämä pankkitunnukset. Elikkä aikaisemmin tosiaan verkkopankkitunnuksia ei edes myönnetty niille, joilla oli maksuhäiriömerkintä. Onneksi tähän on lakimuutos tullut, mutta nyt sitten annetaan sellaisia kevytverkkopankkitunnuksia, joilla ei ole niin laajoja ominaisuuksia kuin sitten niillä, joilla ei sitä maksuhäiriömerkintää ole. Elikkä siinäkin ovat sitten ihmiset eriarvoisessa asemassa, mikä saattaa vaikeuttaa asiointia verkkopalveluissa, vaikka tänä päivänä sen digitalisaation nimeen vannotaan ja vakuutetaan.

Minun mielestäni tätä lakialoitetta meidän kannattaa yhdessä yhteisrintamalla yli oppositio- ja hallitusrajojen ja puoluelinjojen viedä eteenpäin, [Puhemies koputtaa] ja minä uskon kyllä siihen, että tässä saadaan muutos parempaan.

18.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että edustaja Myllykoski on kyllä ansainnut meidän kaikkien suuren kunnioituksen ja hänen sitkeytensä ja aloitteellisuutensa on ollut esimerkillistä — hänelle lämmin kiitos siitä, että hän on jaksanut tehdä tässä töitä. [Jari Myllykoski: Se oli iso joukko!] — Se on totta, että tämän lakialoitteen takana on varmaan useita ihmisiä, itsekin olen tämän allekirjoittanut. Mutta il-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

man primus motoria yleensä mikään ei lähde liikkeelle, ja kunnioittavat kiitokseni edustaja Myllykoskelle. Hän on tehnyt esimerkillistä työtä.

Tämä lakialoite, jossa ollaan muuttamassa luottotietolakia ja ulosottokaarta, on äärimmäisen ajankohtainen. Lähes puoli miljoonaa ihmistä näissä tilanteissa tänä päivänä elää. Täytyy vain ihmetellä, mihin tämä suomalainen byrokratia oikeastaan on menossa. Tänä päivänä voi netistä tilata passin, ajokortin, mitä tahansa, monia oikeustoimia voi tehdä, muuttaa veroprosenttia verokirjassa, tehdä mitä tahansa. Melkeinpä tuntuu, että ei meinaa enää järki riittää siihen, millaisia oikeustoimia voi netin kautta suoraan tehdä vahvan tunnistautumisen kautta. Mutta sitten kun on velallisena maksanut velkansa ja hoitanut asian sa kuntoon, merkintää ei saa viranomaisen poistettua rekisteristä, ei sitten millään. Onhan tämä käsittämätöntä touhua.

Edellisessä aloitteessa oli tämä suomalaisten pienpanimoiden tilanne, että ne ovat eriarvoisessa asemassa vastaaviin ulkomaisiin yrityksiin verrattuna. Kyllähän tämä kielii jotakin siitä, mikä on meidän hallintoa hoitavien virkamiesten asenne näihin asioihin. Olen aivan varma esimerkiksi nyt tässä tapauksessa — koskien aloitetta, mitä käsittelemme, ulosottokaaren muuttamista, luottotietolain muuttamista — että eihän tässä tarvittaisi mitään muuta kuin että kun se tieto tulee, yleensä siltä velkojalta, jonka takia on tämä maksuhäiriömerkintä tullut, niin senhän pitäisi olla ihan tällainen rutiiniasia kuin lääkärille reseptin kirjoitus: kun homma on hoidettu, niin rekisteristä nollataan se merkintä pois ja sillä sipuli. Ei siinä viikkoa pitempään voi mitenkään mennä. Nyt kuulemma menee ihan toivotoman pitkiä aikoja. Olen itsekin saanut monelta epätoivoiselta ihmiseltä puheluita siitä, mitä tässä pitäisi tehdä.

Tuntuuhan tämä ihan uskomattomalta, että eduskunnassa me keskustelemme tällaisista asioista. On kunnioitettavaa, että tämä nyt vihdoinkin ja viimein tulee tänne. Mutta jos me lain säädämme tästä — toivon mukaan säädämmekin ja mahdollisimman äkkiä — niin korjautuuko se sitten? Asettuuko jälleen virkamieskunta nelipyöräjarrutukseen ja sivuluisuuteen ja yrittää kaikkensa tehdä, ettei tämä toteutu? Minä en ymmärrä tällaista hallintomenettelyä yleensä tässä maassa. Kun virkamiehet tietävät, että joku asia on hoidettu kuntoon, esimerkiksi jos nyt on vaikka saanut ylinopeussakon ja sakon on maksanut, niin se on kerralla selvä, ei siinä sen enempää. Ja tällaisista asioista me täällä keskustelemme.

Arvoisa puhemies! Lopuksi toivon, että tässä maassa otettaisiin tämä ihmisen auttaminen sydämenasiaksi ja lopetettaisiin joninjoutava jarruttaminen, koska se maksaa verta, hikeä ja kyyneleitä ja tekee liian monelle ihmiselle pahan mielen.

18.40 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ei ole asianmukaista, että maksuhäiriömerkintä jää aiheuttamaan entiselle velalliselle rangaistusluontoisesti haittaa vielä vuosiksi sen jälkeen, kun hän on saanut velkansa maksetuksi. Nykyisellään maksuhäiriömerkintä säilyy kahden vuoden ajan luottotietorekisterissä siitäkin huolimatta, että velka on jo suoritettu. Tämän epäkohdan poistamiseksi on syytä muuttaa luottotietolakia ja ulosottokaarta siten, että maksuhäiriömerkinnät poistetaan automaattisesti ilman erillistä pyyntöä luottotietorekisteristä aina, kun velka on suoritettu tai vanhentunut tai velan peruste on poistunut.

Kannatan käsittelyssä olevaa lakialoitetta, ja olen sen myös allekirjoittanut.

18.41 Sandra Bergqvist r: Värderade talman! Ett stort tack igen till ledamot Myllykoski för den här lagmotionen, och också till ledamot Strand för att han så envist jobbat för den här saken. Stort tack till er båda.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

Förkortningen av förvaringstider för betalningsanmärkningar har redan länge varit på tapeten och ska enligt regeringsprogrammet förkortas. Under coronakrisen har många betalningsförmåga ändrats, och det har för många också blivit ett faktum att de fått betalningsanmärkningar. En betalningsanmärkning kan ge stora konsekvenser i vardagen. Det kan vara svårt att få bostad, det kan vara svårt att få bankkoder, försäkringar eller telefonabonnemang. Dessutom är det ologiskt att gäldenären själv ska be om att få bort anmärkningen. Det här måste ske automatiskt.

Arvoisa puhemies! Jokaisen elämässä voi sattua yllättäviä käännteitä. Elämme keskellä pandemiaa. Monet ihmiset ovat jääneet työttömiksi, ja maksuhäiriömerkinnät saattavat lisääntyä. Yksittäisestä merkinnästä ei saisi koitua kohtuuttomia ongelmia moneksi vuodeksi kyseiselle henkilölle. Maksuhäiriömerkintöjen kesto aika ei myöskään saa olla kohtuuttoman pitkä. Nykytilanteessa maksuhäiriömerkinnät säilyvät luottotietorekisterissä jopa kaksi vuotta siinäkin tapauksessa, että velka on suoritettu. Velallisen tulee myös erikseen pyytää ulosottomiestä tekemään luottotietotoiminnan harjoittajalle antamia tietoja koskeva peruutusilmoitus, eikä maksuhäiriömerkintä siten poistua automaattisesti. Tämä on kohtuutonta, ja tämä pitäisi korjata mahdollisimman nopeasti.

18.43 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Kaikki, mitä tässä keskustelussa on sanottu, on varmasti totta, ja tosiaan se inhimillinen hätä, joka niillä ihmisillä on, jotka ovat menettäneet luottotietonsa, on tietysti aivan käsin kosketeltava tässä ajassa, jossa näiden maksuhäiriöiden määrä suomalaisessa yhteiskunnassa kasvaa, ja samaan aikaan sen merkitys, että maksuhäiriöitä ei ole, on sujuvan arjen kannalta aivan olennainen.

Tässä mielessä siis haluaisin kiinnittää kuitenkin tässä keskustelussa vielä erityisesti huomiota siihen — kun nyt olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että kun velka on suoritettu, niin maksuhäiriömerkinnän pitäisi poistua — että meillä on sitten yhteiskunnassa niitä mekanismeja, jotka suojelevat sitä henkilöä, joka on nämä luottotietonsa jossain vaiheessa menettänyt, siltä, että siinä kohtaa vaikkapa joku vippaaja tulee tarjoamaan — kun henkilö on vaikka vuokraamassa asuntoa — että ”no, nyt kun tästä otat kunnon vipin, hoidat edellisen velkasi pois, niin pystyt sitten vuokraamaan vaikkapa perheelle sen välttämättömän uuden asunnon”. Näin henkilö saattaa sitten ajautua ojasta allikkoon tämän perheen taloudellisen tilanteen osalta. Elikkä meillä pitää olla mekanismeja, jotka suojaavat ihmisiä vaikkapa tämmöiseltä vippaustoiminnalta, ja tässä mielessä ylivelkaantumisen estämiseksi meillä pitää minusta olla positiivinen luottorekisteri, ja tässä keskustelun kuлуessa ei ole minusta tullut vielä esille se, onko tätä positiivista luottorekisteriä nyt hallitukselta tulossa. Kun Myllykoski ikään kuin nyökytteli sieltä, että on tulossa, niin olisi tärkeää, että tässä keskustelussa saamme nyt tiedon siitä, milloin ja millä aikataululla tämä asia etenee.

Mutta kiitän joka tapauksessa Myllykoskea, ja täällä on kiitelty esimerkiksi kansanedustajakollegaamme Joakim Strandia ja niin edelleen, tästä teidän pitkään tekemästänne työstä, että velallisten asemaa parannetaan. On aivan selvää, että kun tehdään, niin tekeväle sattuu, ja on kohtuuton tämä nykytilanne, jossa tosiaan kahdeksi vuodeksikin menettää luottotietonsa maksuhäiriömerkinnän jälkeen. Tähän pitää saada korjausta, mutta samalla pitää myös suojella ihmisiä siltä, että kun tämä merkintä nopeammin poistuu, niin se ei johda vaan sitten entistä pahempaan velkaantumiskierteeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

18.45 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää edustaja Myllykoskea tästä aktiivisuudesta, kuten myös edustaja Strandia, ja on ollut ilo olla myös itse tässä mukana siinä mielessä, että on saatu laajalti tähän nimiä kerättyä. Tämä aloite on erittäin tärkeä, niin kuin täällä ovat monet jo kuvanneet, ja tietysti toivon, että tämä aloite menisi tällaisenaan läpi. Jos ei, niin ainakin se, että tämä kahden vuoden määräaika merkittävästi lyhenisi, olisi ihan välttämätöntä tässä tilanteessa.

Toki edustaja Autto otti hyvän esimerkin esille siinä, että tämä tarvitsee rinnalleen myöskin tämän positiivisen luottorekisterin, ja henkilökohtaisesti olen erittäin iloinen siitä, että tämä yksi meidän yhteisaloitteemme, joka omissa nimissani jätettiin, tämä pikavippien markkinointikielto, on nyt jo toteutunut, että saadaan ennalta ehkäistä, että mahdollisimman moni edes lähtisi tähän kierteeseen. Mutta sitten kun siihen on joutunut, ja jos siitä on selvinnyt, niin on kohtuutonta, että joutuu olemaan kahden vuoden ajan vähän niin kuin löysässä hirressä.

Minä olen miettinyt tätä, minkä takia tällainen järjestelmä ylipäätään on ja kenen etua se palvelee. Voi olla, että joku ajattelee, että jos luottotiedot ovat joskus menneet, niin on suurempi riski, että ne voivat mennä uudelleenkin, mutta se ei ole kyllä perustelu sille, että ihmiseltä, joka yrittää nyt päästä uuteen alkuun, vietäisiin mahdollisuus siihen. Taisi olla edustaja Hänninen, joka sanoi, että tämä on ihmisoikeuskysymyskin. Siinä oli aika hyvin minun mielestäni perustelua sille, että tämä on sen mittaluokan kysymys, että toivoisi tosiaan tämän etenevän. Sanon tähän vielä lopuksi, arvoisa puhemies, että hiukan minä kyllä pidän parlamentarismien kannalta huonona sitä, että tämmöinenkään aloite, jossa on reilusti yli 100 allekirjoitusta tästäkin salista ihan sieltä äärimmäiseltä vasemmalta äärimmäiselle oikealle — kumpi meistä nyt on oikeammalla, minä vai Elomaa oikeasti, [Näyttää käsillään salin vasenta ja oikeaa laitaa, jossa Elomaa istuu — Naurua] mutta kuitenkin tätä kannatetaan hyvin laajalti — ei siitä huolimatta vaan tahdo edetä.

Eli todellakin toivon, että nyt saadaan tämä maaliin, ja kuten on kuulunut, myös oppositio antaa täyden tukensa sille, että asiaan vihkiytyneet hallituspuolueiden edustajat saavat tämän ajettua eteenpäin. — Kiitos.

18.48 Joakim Strand r: Värderade talman! Lämmin kiitos, kollega Satonen, erinomaisesta tuesta tässäkin asiassa ja myös siitä, että olitte aktiivinen siinä markkinointikiellossa.

Ottaisin lyhyesti koppia tähän loppuun myös siitä periaatteellisesta näkökulmasta, mistä keskusteltiin myös edellisen asian yhteydessä. Jos yli sata edustajaa — tänne demokraattisten vaalien kautta valittuja — tekevät yhdessä hyvin simppelein aloitteen de facto, jossa on kyse muutamasta pykälän viilauksesta, niin kyllä niitä on pakko sitten vaan käsitellä sen mukaisella vakavuudella. Minä toivon, että myös virkamiehet kuuntelevat tätä debattia. Jo edellinen eduskunta teki tämän vastaavan aloitteen, yli sata, taisi olla 138, jos muistan oikein — siellä nyökytellään — ja nyt tehdään tämä taas. En tiedä, olisiko tämä edennyt näin kauan pitkälle ilman sitä talousvaliokunnan vahvaa kannanottoa, joka sai koko eduskunnan siunauksen. Toivon, että se nyt viimeistään sitten antoi vauhtia, koska tietojemme mukaan helmikuun aikana tästä vielä jotakin tulee esitysmuodossa — toivotaan nyt todella tätä. Mutta ilman tätä maratonjuoksua, jossa te kaikki olette olleet mukana, ei varmaankaan mitään olisi tullut. Elikkä lämmin kiitos vielä siitä.

Ja myös tämä positiivinen luottorekisteri on työn alla. Se on hallitusohjelmassa, ja se etenee, mutta se on sen verran laaja projekti, että se tuskin tämän kauden aikana valmistuu kokonaan. Valmistelu etenee, mutta ei ole mitään syytä jarruttaa tätä simppeleä esitystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

Osittain se koskee myös vähän eri porukkaa. Se, että joskus, muutamien vuosien päästä, voidaan myöntää meille ehkä vielä enemmän luottoa, kun tiedetään kaikki, ei auta nyt heitä, jotka kamppailevat — noin 400 000:aa ihmistä — jotka haluavat päästä rekisteristä pois ja elämää jatkamaan, ja siihen liittyy paljon taloudellisia ja muita dynaamisia vaikutuksia myös ihan henkilötasolla, sosiaalisia аспектеja ja muuta, niin että tämä on pakko nyt saada vihdoin eteenpäin.

Kiitos vielä kaikille kollegoille!

18.50 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Kyllä kokoomuslaisten kanssa on mukava tehdä yhteistyötä, kun on yhteinen asia, ja edustaja Satonen on ollut kyllä aktiivinen näissä asioissa ja tässäkin mukana. Eli kuten jo mainitsin, tämä ei ole yhden miehen show vaan tässä on kyllä koko eduskunta ja jokaisesta eduskuntaryhmästä se ensimmäinen allekirjoittaja, jotta tämä projekti saatiin tähän kohtaan.

Tämä on häpeärekisteri niille ihmisille, ja sen takia edustaja Autolle sanoisinkin, että niitä muita menetelmiä pitää tulla tähän rinnalle, ja se on sosiaalisen luototuksen aikaansaaminen koko maahan, mikä on hallitusohjelmassa. Mutta nyt kyllä haluan sitä ministeri Kiurulta kirjallisesti kysyä, kuinka hallitus varmistaa sen, että näillä tulevilla hyvinvointialueilla se myös toteutetaan niin, että sinne ei tule katkoksia. Hallituksen pitäisi kyllä sinne sote-uudistukseen se kirjata, että tämä tulee koko Suomeen. Selvitystä nyt tehdään, mutta nyt kun tämä sote etenee, niin se ilmeisesti uitetaan sinne hyvinvointialueiden päätöksentekoon. Toivoisin hallitukselta jämäkämpää ohjausta nimenomaan siihen suuntaan, että sen on tultava.

Ja kuten tuossa avauspuheenvuorossani sanoin, kysymys on myös siitä, että meidän pitää pystyä muuttamaan näitä termejä. Sille, joka sitten ottaa vapaaehtoisesti — tai on pakotettu siihen, jos sosiaalista luototusta haluaa — tämän maksuhäiriömerkinnän, meidän pitää se nimike muuttaa. Se on se vapaaehtoinen lainasta kieltäytyminen tai joku muu sillä tavoin, koska tälle on tullut niin synkkä varjo. Maksuhäiriömerkintä on häpeämerkintä, ja siitä pitää päästä nopeasti eroon, eikä sitä pidä aiheettomasti käyttää niissä tilanteissa, joissa ihminen itse niitten ongelmiansa kanssa on. Se on este.

Hallitusohjelmaan on kyllä kirjattu erityisen hyvin nyt näihin velkakierteisiin ja näihin asioihin liittyviä tavoitteita. Nyt toivotaan oppositioltakin apua, että aina säännöllisesti asioita tuodaan esille ja muistutetaan ministereitä ja hallituspuolueitten kansanedustajia, mitä sinne on nyt tullut kirjoitettua, niin että pysymme virkeinä. Mutta lupaan kyllä, että näiltä osin näitä asioita tullaan erityisellä tarkkuudella vahtimaan sen hallitusohjelmakirjauksenkin perusteella.

Tässä vaiheessa kiitän vielä niitä eduskuntaryhmien ensimmäisiä allekirjoittajia, jotka mahdollistivat sen, että me olemme nyt tässä tilanteessa. — Kiitos.

18.53 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suuret kiitokset edustaja Myllykoskelle aktiivisuudesta lakialoitteen alulle panemisessa. Ehdotus on kannatettava. Samalla meidän tulee auttaa ihmisiä muutenkin, ettei tällaisiin tilanteisiin ajauduta.

Maksuhäiriömerkinnän saaneiden henkilöiden lukumäärä on kasvanut tasaisesti viime vuosina. Maksuhäiriömerkintä löytyy erityisesti 25—34-vuotiailta ja eritoten miehiltä. Ongelmia tarkastelevien tutkimusten mukaan velkaongelmat ovat monisyisiä ja kietoutuvat pienten tulojen, aikuistumisen alkuvaiheiden ja matalan koulutuksen lisäksi taloushallinnan haasteisiin, kokemattomuuteen talouden hallinnassa ja moniin elämänmuutoksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

Esimerkiksi parisuhteen päättyminen, työttömäksi jääminen tai vakava sairastuminen löytyvät usein nuoren aikuisen vakavan velkaongelman taustalta. Merkittävä ongelmavelkaantuminen alkaa nuoren täytettyä 18 vuotta, ja velkaongelmia esiintyy etenkin peruskoulun varaan jääneillä nuorilla aikuisilla.

Herääkin kysymys, kuinka nämä korkeintaan peruskoulun varaan jääneet nuoret aikuiset tavoitettaisiin parhaiten ja saataisiin heidän talousosaamisensa taso nostettua. Tärkeää on myös avata nuorten silmät maksujen laiminlyönnin seurauksista, siitä, miten maksuhäiriömerkintä vaikuttaa arkeen konkreettisesti. Haastavasta elämäntilanteesta sekä erilaisista riippuvuuksista, kuten peli-, alkoholi- tai huumeriippuvuuksista, kärsivä ongelmavelkaantunut nuori tarvitsee moniammatillista apua useilla elämän osa-alueilla.

Kaikilla täytyy kuitenkin olla oikeus päästä eroon maksuhäiriömerkinnöistä kohtuullisessa ajassa, sillä maksuhäiriömerkintöjen rangaistusluontoinen säilyttäminen velkansa maksaneilla ihmisillä ei ole millään lailla tarkoituksenmukaista ja se voi johtaa talousvaikeuksien uusiutumiseen ja pahenemiseen. On ihmisen arvon mukaista, että on mahdollisuus uuteen alkuun.

18.56 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä on ollut todella tärkeää keskustelua, ja voin yhtyä kaikkiin puheenvuoroihin.

Haluan tosiaan vielä sanoa muutaman sanan tästä periaatteesta, että kun viimekin vaalikaudella reilusti eduskunnan enemmistö tätä asian korjaamista vaati ja jälleen meillä on käsitellyssä nyt lähete keskustelussa yli 100 kansanedustajan allekirjoittama aloite samasta asiasta, niin kyllä täytyy eduskunnassa ja ylipäättään suomalaisessa edustuksellisessa demokratiassa antaa näille aloitteille se arvo, joka niille oikeasti kuuluu.

On hienoa, että esimerkiksi kansalaisaloiteinstituutiosta on tullut toimiva osa suomalaisesta demokratiaa ja kansalaiset voivat omalla aktiivisuudellaan tuoda teemoja keskusteluun ja jopa viedä lakihankkeita eteenpäin tämän edustuksellisen prosessin kautta, mutta kyllä nyt todella eduskunnan täytyy ottaa se rooli, joka sille meidän järjestelmässä kuuluu, ja näiden tänäänkin täällä keskusteltujen lakihankkeiden täytyy ilman muuta mennä eteenpäin. Ei voi olla niin, että eduskunnan enemmistön, joka edustaa kansan enemmistöä — kansan, joka tässä järjestelmässä on isäntänä — tahtoa ei kuulla. Ministerit jo sanan etymologian mukaan ovat niitä palvelijoita, joiden kuuluu kansaa tässä palvella ja löytää ne oikeat muodot viedä nämä eduskunnan enemmistön esiin nostamat asiat eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tämän vielä halusin tästä periaatteesta sanoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Myllykoski.

18.58 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Jäi edustaja Auttolle sanomatta se, mitä kuulin ministerin sanoneen, kun pääluokkaa käsiteltiin: Tämä positiivinen luottorekisteri viedään tällä hallituskaudella maaliin lakina, mutta nyt on sellainen ongelma, että verottaja on ilmoittanut, että heidän järjestelmänsä eivät kykene siihen, että se tuotaisiin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti jo tällä vaalikaudella voimaan. Eli ei ole semmoisia resursseja, ei ilmeisesti ole kone siinä kunnossa, että he uskaltaisivat luvata. Mutta ministeri Henriksson sanoi, että laki valmistellaan kuitenkin niin, että se on voimassa tämän vaalikauden aikana. Se oli ministerin ministeriaitiosta esille tuoma asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2020 vp

Lopuksi täytyy todeta todellakin se, että kun viime kaudella siinä maksuhäiriömerkintää koskevassa aloitteessa oli 138 allekirjoittajaa ja se vastasi edustuksellisesti yli 400 000 suomalaista, niin jos meillä semmoiset hankkeet, joissa on yli 100 kansanedustajan nimi, eivät etene perusteelliseen käsittelyyn, jonkinlainen epäsuhta tässä on. Ihan siis arvostuksen vuoksi, meidän työmme arvostuksen vuoksi ja sen, että me olemme vakavissamme täällä kansalaisilta saaduilla valtakirjoilla tekemässä lakeja ja esittämässä kansalaisten huolta ja haluja muuttaa jotakin lainsäädäntöä, mikä tuntuu kentällä olevan ongelma, edelleen lopuksi sanon sen, mitä sanoin alussakin, että toivotaan, että eduskunnan uudistamistyöryhmä ottaa tämän asian nyt keskeisesti esille, kuinka käsittelemme eduskunnassa kansanedustajien tekemiä lakialoitteita. Oli niissä sitten 30 tai yli 100 nimeä, niin kuitenkin ne pitäisi prosessoida siellä valiokunnassa siten, että jokainen kansanedustaja saa tekemälleen työlle ja ehdotukselle käsittelyn ja se johtaa päätökseen, että pidetään kunniassa sitä, että tällainen on tehty. Ja uskon, että se taso nousee, kun sille tulee arvoisa menettely, ettei tehtailla niitä lakialoitteita ja edustaja saa palautteen, että ”tämä ei tule muuten eteneämään mihinkään”.

Eli kyllä minä uskon, että tulee kynnys siihen, että ei tarvitse koettaa päästä lehteen semmoisella, josta tietää heti, ettei hän saa tähän sataa nimeä mutta kerääpähän nyt jonkun hyvän idean, kun sillä voi sitten tehdä vähän paikallispolitiikkaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.